

AB 2015/334: Misbruik van bevoegdheid jegens een publiekrechtelijke rechtspersoon kan maken dat toepassing van lijfswang evenredig is.

Instantie:	Hof Den Haag	Datum:	26 mei 2015
Magistraten:	Mrs. M.Y. Bonneur, J.J. van der Helm, A.E.A.M. van Waesberghe	Zaaknr:	200.159.444 - 01
Conclusie:	-		
Noot:	T. Barkhuysen en L.M. Koenraad	Roepnaam:	-
Brondocumenten:	ECLI:NL:GHDHA:2015:1182, Uitspraak, Hof Den Haag, 26-05-2015		
Wetgang:	Art. 3:13, 6:162 BW		
Brondocument:	Hof Den Haag, 26-05-2015, nr. 200.159.444 - 01		

Essentie

De handelwijze van appellant is erop gericht de gemeente te schaden, terwijl uit het voorgaande moet worden afgeleid dat de eerder uitgesproken veroordeling op straffe van een dwangsom, appellant niet van zijn onrechtmatige handelwijze heeft weerhouden. Het dwangmiddel lijfswang resteert dan en is in dit geval ook proportioneel te achten.

Samenvatting

Appellant voert verder aan dat de voorzieningenrechter op onjuiste wijze de belangen van de Gemeente enerzijds en appellant anderzijds, heeft afgewogen. Het hof verwerpt dat betoog. Appellant is immers niet opgekomen tegen de conclusie dat zijn handelwijze erop is gericht de Gemeente te schaden, terwijl uit het voorgaande moet worden afgeleid dat de eerder uitgesproken veroordeling op straffe van een dwangsom, appellant niet van zijn onrechtmatige handelwijze heeft weerhouden. Ook de inhoud van zijn e-mails wijst in die richting. Het dwangmiddel lijfswang resteert dan en is in dit geval ook proportioneel te achten gelet op de kosten die de handelwijze van appellant voor de Gemeente meebrengt. Appellant heeft die kosten en het causaal verband met zijn handelwijze weliswaar weersproken, maar het is een feit van algemene bekendheid dat er met het behandelen van (grote aantallen) verzoeken en aanvragen

(hoge) kosten zijn gemoeid voor een ambtelijke organisatie. De betwisting van appelland is op dit punt niet van een voldoende onderbouwing voorzien, zodat het hof die passeert.

Partij(en)

Arrest inzake:

appellant, adv. mr. A.F. Ammerlaan,
tegen

de gemeente Dordrecht, geïntimeerde, adv. mr. A.C.G. Kaijen.

Uitspraak

Het geding

1. Bij exploit van 22 oktober 2014 heeft appellant hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de voorzieningenrechter in de rechtbank Rotterdam van 25 september 2014. Bij memorie van grieven met één productie heeft appellant vier grieven tegen het bestreden vonnis aangevoerd en toegelicht. Bij memorie van antwoord met producties heeft de Gemeente de grieven bestreden. Ten slotte is arrest gevraagd.

Beoordeling van het hoger beroep

2. Het hof gaat uit van de volgende feiten.

De Gemeente heeft haar beleid om illegale kamerverhuur tegen te gaan sinds 2008 geïntensiveerd. Appellant was eigenaar van circa 42 panden in Dordrecht, die hij geheel of gedeeltelijk kamergewijs verhuurt, of verhuurde. De Gemeente heeft aan appellant dwangsommen opgelegd en bestuursdwang toegepast wegens illegale kamerverhuur. De Gemeente heeft in 2012 twee panden van appellant executoriaal doen verkopen wegens niet betaalde dwangsommen.

Bij vonnis in kort geding van de voorzieningenrechter in de rechtbank Rotterdam van 21 maart 2013 is appellant op vordering van de Gemeente op grond van — samengevat — misbruik van bevoegdheid verboden om zich gedurende twee jaar vaker dan tien keer per maand met brieven, faxen of e-mails tot de Gemeente te wenden, behalve voor zover deze brieven, faxen of e-mails betrekking hebben op vergunningaanvragen door of namens appellant ingediend, dan wel betrekking hebben op bezwaar- en beroepschriften van appellant tegen beschikkingen die de Gemeente aan appellant heeft gericht, dit alles op straffe van verbeurde van een dwangsom van € 300 per overtreding, met een maximum van € 100.000. Bij arrest van dit hof van 28 januari 2014 is voormeld vonnis in kort geding bekrachtigd met dien verstande dat de in het dictum vermelde dwangsom voor overtredingen die zijn begaan na betekening van het arrest is verhoogd tot € 1.260 voor elke overtreding en dat het maximum bedrag aan dwangsommen dat kan worden verbeurd is verhoogd tot € 300.000.

In een artikel in het NRC Handelsblad van 4 april 2013 wordt appellant onder meer als volgt

geciteerd:

“De Gemeente veilde twee van mijn panden. Om ze terug te pakken ben ik extra veel WOB-verzoeken gaan sturen. De rechter heeft dat nu beperkt. Ik ga in hoger beroep. Intussen laat ik andere mensen WOB-verzoeken sturen.”

In een artikel in het Algemeen Dagblad/De Dordtenaar van 20 juni 2013 wordt appellant onder meer als volgt geciteerd:

“Ze doen hun best maar, ik wens ze veel plezier. Tot nu toe had ik al vierehalve ton schuld aan de gemeente en die kunnen ze ook niet incasseren. Hoe hoger het bedrag wordt, hoe moeilijker het voor ze wordt om politiek draagvlak voor een oplossing te vinden. Zo lang ik adem ga ik door”

Bij deurwaardersexploot van 28 februari 2014 heeft de gemeente Dordrecht aan appellant de executie van het maximum bedrag aan verbeurde dwangsommen van € 300.000 en proceskosten doen aanzeggen.

Bij e-mails aan de Gemeente heeft appellant — voor zover hier van belang — medegedeeld:

— e-mail d.d. 15 april 2013:

“(…) U zult weer het tienvoudige aan proceskosten kwijt zijn zelfs zonder dat u ook maar 1 cent opbrengst zal kunnen genereren en ik kan u verzekeren dat er ook geen einde zal komen van de WOB/beroep/hogerberoep zaken die ik zal aanvangen en of voortzetten. (…).”

— e-mail d.d. 19 december 2013:

“(…) Zoals je al heb gemerkt heb ik de afgelopen dagen weer mijn stinkende best gedaan, en is mijn motto de Sky is the limit. (…).”

— e-mail d.d. 13 februari 2014:

“(…)

U kunt dus van uw recht gebruik maken om de panden te laten veilen en ik zal er zo veel mogelijk voor doen om de opbrengst zo laag mogelijk te laten uitvallen.

(…)

Ik hoef jullie er wellicht niet aan te herinneren dat ik het hier niet bij zal laten zitten en alle juridische en maatschappelijke middelen zal gebruiken om jullie in lengte van dagen dwars te zitten en zal de veiling van mijn eigendommen geen meerwaarde voor jullie opleveren op lange termijn.

Dit is geen dreigement anders gaan jullie wellicht weer heel zielig aangifte doen maar een waarschuwing of tip om de toekomstige schade voor beiden te minimaliseren ook moet je er aan denken dat de door de Gemeente Dordrecht betaalde out of pocket kosten die jullie nog van mij tegemoet hebben wellicht ook niet betaald kunnen worden en zult u voor de komende jaren exclusief voor mij honderden duizenden euros kwijt zijn met onnodige geld kostende procedures en verwijs u naar de bijlage van de Gemeente Breda die het na 3 WOB verzoeken en 3 bezwaarschriften van mij genoeg vond en een oplossing hebben gevonden om met mij een deal te sluiten (…).

Zoals ik heb aangegeven is de Gemeente Dordrecht in de numerieke minderheid daar jullie maar tot 39 (immers ik ben maar eigenaar van deze aantal panden) kunnen gaan terwijl mijn mogelijkheden onbegrensd zijn namelijk 39, 390, 3900, 39.000,00, 390.000,00, 3.900.000,00 etc the sky is the limit voor mij temeer al gisteren 22 bezwaarschriften zijn behandeld volgende week weer 8 bezwaarschriften en kunt tot de conclusie komen dat ik al in twee weken tijd al

aan de 30 procedures kan komen en dan heb ik het nog rustig aangedaan. Het is aan de Gemeente Dordrecht om een keuze te maken voor een snelle en meest efficiënte oplossing voor te kiezen of voor een papieren loopgraven oorlog waarvan je nu al niet kan vaststellen hoeveel jaar deze mogelijk zou gaan duren.”

— e-mail d.d. 5 juni 2014:

“(…) ps alleen heb ik vandaag al meer dan 50 bezwaarschriften doen toekomen terwijl het aantal panden met 14 is verminderd.”

3. De Gemeente vordert in dit kort geding dat appelland wordt verboden om zich per kalendermaand gedurende een aaneengesloten periode van vijf jaar, meer dan twee keer met brieven, faxen en e-mails of op welke wijze dan ook tot de Gemeente en/of haar medewerkers te wenden, tenzij het betrekking heeft op (1) vergunningaanvragen door of namens appelland ingediend, (2) bezwaar- of beroepschriften van appelland tegen beschikkingen uit hoofde van een last onder dwangsom en last onder bestuursdwang opgelegd door de Gemeente en (3) bezwaar- en beroepschriften tegen beschikkingen die Gemeentebelastingen Drechtsteden aan appelland heeft opgelegd, op straffe van lijfswang. De Gemeente heeft voorts gevorderd dat het appelland gedurende een aaneengesloten periode van vijf jaar wordt verboden als gemachtigde op te treden of bijstand te verlenen bij aanvragen en procedures waarbij de Gemeente betrokken is, eveneens op straffe van lijfswang.
4. De voorzieningenrechter heeft deze vordering toegewezen met dien verstande dat de uitgesproken verboden gelden voor een aaneengesloten periode van twee in plaats van de gevorderde vijf jaar.
5. *Grief I* richt zich tegen het oordeel van de voorzieningenrechter dat hij bevoegd is de vordering van de Gemeente te behandelen, zowel waar het gaat om het gevraagde verbod om de Gemeente zelf te benaderen als ten aanzien van het gevraagde verbod om dit als gemachtigde te doen. *Grief II* richt zich tegen rechtsoverweging 4.8 van het vonnis waarin de voorzieningenrechter heeft overwogen dat het gevorderde voldoende ruimte biedt om reële geschillen die tussen appelland en/of de door hem gedreven ondernemingen en de Gemeente ontstaan, aanhangig te maken. *Grief III* komt op tegen de uitgesproken lijfswang, terwijl *grief IV* is gericht tegen de uitgesproken kostenveroordeling.
6. Het hof stelt vast dat geen grief is gericht tegen rechtsoverweging 4.5 van het bestreden vonnis, waarin de voorzieningenrechter heeft geconcludeerd dat appelland in 2014 tot en met juni van dat jaar:
 - 219 Wob-verzoeken heeft ingediend, waarvan 101 als gemachtigde,
 - 444 bezwaarschriften heeft ingediend, waarvan 151 als gemachtigde,
 - 106 ingebrekestellingen heeft ingediend, waarvan 11 als gemachtigde,
 - 121 keer beroep heeft ingesteld.De voorzieningenrechter concludeerde tevens dat in de betreffende periode andere burgers in totaal 42 Wob-verzoeken, 139 bezwaarschriften en 16 ingebrekestellingen bij de Gemeente hebben ingediend en dat “de stroom aan door appelland ingediende aanvragen en verzoeken” toeneemt. Voorts concludeerde de voorzieningenrechter dat appelland als gemachtigde niet meer dan zes personen heeft bijgestaan, waaronder personen die gelieerd zijn aan één van zijn BV's en/of woonachtig zijn in Polen en Bulgarije. De aanvragen die appelland als gemachtigde indient zijn daarbij nagenoeg identiek aan aanvragen die voorheen van appelland zijn ontvangen.
7. Evenmin is een grief gericht tegen rechtsoverweging 4.6 van het vonnis waarin is geconcludeerd dat appelland niet heeft bestreden dat hij de bij de weergave van de feiten geciteerde uitspraken in de pers heeft gedaan en de daar aangehaalde e-mails heeft verzonden.

8. Tot slot is geen grief gericht tegen rechtsoverweging 4.7 waarin is geconcludeerd dat voldoende aannemelijk is dat appelland uit wrok een buitenproportioneel beslag legt op het gemeentelijk apparaat met geen ander doel dan de Gemeente “een hak te zetten en te schaden”, alsmede dat appelland daartoe mede gebruik maakt van de mogelijkheid om als gemachtigde van derden op te treden.
9. Deze conclusies dienen het hof aldus tot uitgangspunt.
10. Met betrekking tot grief I overweegt het hof als volgt. In het arrest van 28 januari 2014 heeft het hof — samengevat weergegeven — geoordeeld dat het bevoegd is een voorziening als door de Gemeente gevraagd te treffen, enerzijds omdat de Gemeente een onrechtmatige daad aan haar vordering ten grondslag heeft gelegd en anderzijds omdat op grond van de Awb het door de Gemeente beoogde resultaat niet kan worden bereikt. In zijn algemene toelichting, alsmede in zijn toelichting op grief I, wijst appelland erop dat de Awb adequate en uitputtende mogelijkheden biedt om misbruik van bestuursrecht te bestrijden, zodat daarnaast geen ruimte bestaat voor een civielrechtelijke ingang. Appelland ziet zich in zijn stellingname gesteund door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in een uitspraak van 19 november 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:4129), waarin de Afdeling heeft overwogen dat misbruik van recht in het bestuursrecht kan leiden tot niet-ontvankelijkheid van de verzoeker. Deze uitspraak leidt het hof niet tot een ander oordeel dan in zijn arrest van 28 januari 2014 omdat het enkele feit dat de artikelen 3:13-3:15 BW ook in bestuursrechtelijke geschillen kunnen worden ingeroepen, niet betekent dat deze in civiele zaken niet gelden. Daarbij neemt het hof in aanmerking dat de gestelde onrechtmatige daad van appelland bestaat uit een grote hoeveelheid (in samenhang verrichte) handelingen, terwijl in het bestuursrecht steeds maar één handeling (namelijk het desbetreffende verzoek, bezwaar of beroep) op misbruik van bevoegdheid kan worden getoetst. Uit de uitspraak van de rechtbank Rotterdam van 16 december 2014 (ECLI:NL:RBROT:2014:9866) is bovendien af te leiden dat een poging van de Gemeente om verzoeken van appelland met gebruikmaking van de middelen die de Awb daarvoor biedt buiten behandeling te laten, is gestrand, terwijl daarin voorts is overwogen (rechtsoverweging 6.4) dat de Gemeente heeft miskend dat uit het vonnis en het arrest in het eerste kort geding niet volgt dat door appelland ingediende brieven, aanvragen, verzoeken en/of bezwaarschriften niet door de Gemeente in behandeling behoeven te worden genomen. Daarom moet ook thans nog worden geconcludeerd dat de bestuursrechtelijke weg de Gemeente geen mogelijkheden biedt om te bereiken wat zij door middel van dit kort geding wenst te bereiken.
11. Het feit dat artikel 8:75 Awb de mogelijkheid biedt een natuurlijk persoon bij kennelijk onredelijk gebruik van het procesrecht in de kosten te veroordelen staat evenmin aan beoordeling van de gevraagde voorzieningen door de burgerlijke rechter in de weg. Anders dan appelland betoogt zijn in (de toelichting op) dit artikel geen aanwijzingen te vinden voor de conclusie dat dit artikel in zoverre exclusief werkt dat uitgesloten is dat de burgerlijke rechter een voorziening als door de Gemeente gevorderd, treft.
12. Het hof voegt aan het bovenstaande toe dat ook in de toelichting op het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet openbaarheid van bestuur in verband met aanvullingen ter voorkoming van misbruik ([Kamerstukken II 2014/15, 34 106](#)) aan de orde is gekomen dat de Awb geen bepalingen kent over “de behandeling van verzoeken om informatie die kennelijk onredelijk zijn” (Nota naar aanleiding van het verslag, [Kamerstukken II 2014/15, 34 106, nr. 6](#), p. 5).
13. Appelland wijst er met juistheid op dat artikel 2:2 Awb het bestuursorgaan de mogelijkheid biedt om een gemachtigde te weigeren. Ook deze bevoegdheid kan evenwel eerst worden aangewend nadat

de gemachtigde een verzoek heeft ingediend en geeft de Gemeente geen bevoegdheid het verzoek of het bezwaarschrift niet te behandelen (zie voor dat laatste: Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State 19 september 2007, ECLI:NL:RVS:2007:BB3841). Het biedt dus geen oplossing voor de hier aan de orde zijnde situatie waarin appellant de mogelijkheid om als gemachtigde op te treden blijkt het in zoverre niet bestreden oordeel van de voorzieningenrechter kennelijk met geen ander doel gebruikt dan om de Gemeente te schaden.

14. Grief I faalt.

15. Met grief II komt appellant op tegen het oordeel van de voorzieningenrechter dat de beperking tot twee contacten per maand met de Gemeente voldoende ruimte biedt om reële geschillen met de Gemeente aanhangig te maken. Het hof stelt vast dat door de Gemeente in het kort geding dat heeft geleid tot het arrest van 28 januari 2014 was gevorderd dat appellant zich maximaal tien keer per maand tot de Gemeente zou kunnen wenden. Kennelijk heeft de Gemeente in de gestelde overschrijding van dit aantal aanleiding gezien om in dit kort geding het aantal contacten te willen beperken tot twee per maand, waarbij zij dit aantal, gelet op het gestelde in de inleidende dagvaarding, heeft afgezet tegen het aantal contacten dat een gemiddelde burger jaarlijks met de Gemeente heeft. Het hof is van oordeel dat het aantal van twee contacten per maand, mede gelet op de toelichting die appellant op grief II heeft gegeven, en de vordering van de Gemeente in het eerste kort geding, onnodig strikt is en appellant te zeer beperkt in zijn mogelijkheden om contact met de Gemeente te zoeken. Het hof neemt daarbij in aanmerking dat appellant niet zonder meer met de gemiddelde inwoner van Dordrecht is te vergelijken omdat hij meerdere vennootschappen vertegenwoordigt, direct of indirect een groot aantal onroerende zaken bezit of bezat en in dit verband in een langdurig conflict met de Gemeente verwickeld is. Het hof zal het vonnis op dit punt vernietigen en de veroordeling in die zin aanpassen dat appellant zich vanaf de datum van dit arrest maximaal vijf keer per maand tot de Gemeente zal mogen wenden.

16. Grief III is gericht tegen het feit dat de veroordeling op straffe van lijfswang is uitgesproken. Appellant stelt in dit verband in de eerste plaats dat niet is gebleken van overtreding van het door de voorzieningenrechter op 21 maart 2013 opgelegde verbod. Het hof verwerpt dat betoog gelet op het feit dat vaststaat dat appellant in de eerste maanden van 2014 het hierboven achter 6. opgenomen aantal verzoeken, brieven etc. aan de Gemeente heeft gestuurd. Dat aantal overschrijdt in vergaande mate het aantal van tien per maand, zodat het vermoeden gerechtvaardigd is dat het opgelegde verbod is overtreden. Het had in die situatie op de weg van appellant gelegen te onderbouwen dat hij niettemin niet het verbod heeft overtreden, bijvoorbeeld door concreet en gemotiveerd aan te geven hoeveel of welke van die contacten in zijn visie in de uitzonderingscategorie vielen. Zijn enkele stelling dat dit niet het geval is, is daartoe niet voldoende. Het hof passeert het beroep dat appellant doet op de eerder genoemde uitspraak van de rechtbank Rotterdam van 16 december 2014 (ECLI:NL:RBROT:2014:9866). In die uitspraak is getoetst of de Gemeente terecht enkele aanvragen van appellant buiten behandeling heeft gesteld. Het feit dat de bestuursrechter heeft geoordeeld dat de Gemeente daartoe niet zonder individuele toetsing mocht overgaan laat onverlet dat appellant in dit kort geding op geen enkele wijze inzichtelijk heeft gemaakt dat, ondanks de grote hoeveelheden verzoeken, bezwaarschriften en ingebrekestellingen aan de Gemeente, van overtreding van het verbod geen sprake is.

17. Appellant voert verder aan dat de voorzieningenrechter op onjuiste wijze de belangen van de Gemeente enerzijds en appellant anderzijds, heeft afgewogen. Het hof verwerpt dat betoog. Appellant is immers niet opgekomen tegen de conclusie dat zijn handelwijze erop is gericht de

Gemeente te schaden, terwijl uit het voorgaande moet worden afgeleid dat de eerder uitgesproken veroordeling op straffe van een dwangsom, appellant niet van zijn onrechtmatige handelwijze heeft weerhouden. Ook de inhoud van zijn e-mails wijst in die richting. Het dwangmiddel lijfswang resteert dan en is in dit geval ook proportioneel te achten gelet op de kosten die de handelwijze van appellant voor de Gemeente meebrengt. Appellant heeft die kosten en het causaal verband met zijn handelwijze weliswaar weersproken, maar het is een feit van algemene bekendheid dat er met het behandelen van (grote aantallen) verzoeken en aanvragen (hoge) kosten zijn gemoeid voor een ambtelijke organisatie. De betwisting van appellant is op dit punt niet van een voldoende onderbouwing voorzien, zodat het hof die passeert. Dat appellant gedwongen zal zijn het verbod te overtreden wanneer hij zich in het kader van de WWB en/of de WMO in de toekomst tot de Gemeente zal moeten wenden is niet aannemelijk, nu de Gemeente zich op het standpunt heeft gesteld dat dergelijke contacten niet met haar dienen plaats te vinden, maar met een uitvoeringsorganisatie die naar het oordeel van de Gemeente kennelijk geen deel uitmaakt van de rechtspersoon die partij is in dit geding en dus niet onder het verbod vallen. Grief III faalt dus.

18. Grief IV is gericht tegen de proceskostenveroordeling in eerste aanleg. Hoewel grief II (deels) gegrond is, moet onverminderd worden geconcludeerd dat appellant in eerste aanleg de (overwegend) in het ongelijk gestelde partij is, zodat hij terecht in de kosten van het geding is veroordeeld. Grief IV faalt dan ook.
19. Appellant moet ook in hoger beroep als de in het ongelijk gestelde partij worden beschouwd. Daarbij past dat hij wordt veroordeeld in de kosten van het geding.

Beslissing

Het hof:

- vernietigt het vonnis van de voorzieningenrechter in de rechtbank Rotterdam van 25 september 2014 doch uitsluitend voor zover het appellant is verboden om zich meer dan twee keer per kalendermaand met brieven, faxen en e-mails of op welke wijze dan ook tot de Gemeente te wenden en,

in zoverre opnieuw rechtdoende:

- veroordeelt appellant in de plaats daarvan om zich gedurende de in het vonnis genoemde aaneengesloten periode van twee jaar vanaf de datum van dat vonnis, meer dan vijf keer per kalendermaand op genoemde wijze tot de Gemeente en/of haar medewerkers te wenden tenzij zich de in het vonnis genoemde uitzonderingsgevallen voordoen;
- bekrachtigt het vonnis voor het overige;
- veroordeelt appellant in de kosten van het geding in hoger beroep, aan de zijde van de Gemeente begroot op € 308 aan verschotten en € 894 aan salaris van de advocaat;
- verklaart dit arrest uitvoerbaar bij voorraad.

Noot

Auteur: T. Barkhuysen en L.M. Koenraad

1. Het hiervoor afgedrukte arrest is het vervolg op Rb. Rotterdam (Vzr.) 25 september 2014, *AB*

2014/415, door ons besproken in de noot onder Rb. Den Haag (Vzr.) 7 oktober 2014, AB 2014/416. Zijn opvatting dat een verblijf in een huis van bewaring een mooie kans biedt voor het schrijven van heel veel brieven aan de gemeente Dordrecht (hierna: gemeente), heeft de ex-huisjesmelker annex Dordtse veelschrijver (hierna kortweg: appellant) dus niet weerhouden van hoger beroep tegen het vonnis van 25 september 2014.

2. Het Hof geeft eerst een beknopt overzicht van enige pittige citaten van appellant (r.o. 2) en het aantal door hem verzonden brieven (r.o. 6), overweegt vervolgens dat het zelfstandig mag beoordelen of appellant misbruik van bestuursprocesrecht maakt (r.o. 10), bewerkstelligt dan dat appellant zich straffeloos maximaal vijf keer per maand tot de gemeente mag wenden (r.o. 15), acht vervolgens aannemelijk dat appellant structureel vaker schriftelijk met de gemeente communiceert dan is toegestaan (r.o. 16) en concludeert mede op basis daarvan dat appellant met lijfswang kan worden geconfronteerd indien deze blijft volharden in diens brievenletteruur (r.o. 17).
3. Het arrest geeft — begrijpelijkerwijs — geen antwoorden op de vragen die wij in punt 3 van onze noot onder AB 2014/416 hebben opgeworpen. Dus ook na 26 mei 2015 is voor de gemeente en haar bestuursorganen onduidelijk hoe zij hun werklast kunnen beperken als appellant diens detentie inderdaad gebruikt om de gemeente te bestoken met nog meer Wob-verzoeken, bezwaarschriften, ingebrekestellingen en beroepschriften. We moeten accepteren dat het recht in het algemeen — en de Awb in het bijzonder — tegen sommige burgers niet is bestand. Een remedie zou mogelijk wel kunnen zijn het door ons geopperde wettelijk regelen van de mogelijkheid dat bestuursorganen met toestemming van de rechter brieven ongelezen kunnen laten.
4. Rechtsoverweging 10 is uit dogmatisch oogpunt verreweg het meest interessante deel van het arrest. Het gerechtshof meent dat de burgerlijke rechter zelfstandig en per individueel geval moet beoordelen of een burger diens bevoegdheid tot het communiceren met de overheid misbruikt, los van de mogelijkheden die het bestuursrecht — volgens ABRvS 19 november 2014, AB 2015/93, m.nt. E.C. Pietermaat, *Gst.* 2015/33, m.nt. T. Barkhuysen en L.M. Koenraad — biedt. Zien wij goed, dan neemt het gerechtshof hierbij in aanmerking dat misbruik van recht voor de burger in civielrechtelijk opzicht aanzienlijk zwaardere consequenties kan hebben dan in bestuursrechtelijk opzicht. De Awb verschaft immers geen bevoegdheid tot het treffen van vrijheidsbenemende maatregelen.
5. Acht dagen na het wijzen van het hier besproken arrest heeft de Rechtbank Den Haag blijk gegeven van een geheel andere visie op de ruimte voor de burgerlijke rechter om een eigen afweging te maken bij de beantwoording van de vraag of een burger misbruik van bestuursprocesrecht maakt. Zie onze noot onder Rb. Den Haag 3 juni 2015, AB 2015/335.